

Okullarda Yürütülen Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Okul Psikolojik Danışmanlarının Görüşleri

Özlem Tagay
Fırdevs Savi Çakar

DOI:.....

[Makale Bilgileri](#)

Yükleme:14/04/2017 Düzeltme:08/09/2017 Kabul:03/12/2017

Özet

Okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi konusunda okul psikolojik danışmanlarının önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ayrıca okul psikolojik danışmanları çalıştıkları kurumlarda pek çok sorunla karşılaşmaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul psikolojik danışmanlarının okullarda yürütülen rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusundaki görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel bir çalışma olup olgu-bilim çalışmasıdır. Araştırmanın verileri ilkökulda, ortaokulda, lisede ve rehberlik araştırma merkezlerinde okul psikolojik danışmanı olarak görev yapan 30 kadın, 18 erkek olmak üzere toplam 48 katılımcıdan oluşmaktadır. Veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre okul psikolojik danışmanlarının öğrencilere en sık verdiği hizmetlerin sırasıyla; bireysel görüşmeler, mesleki rehberlik, eğitsel rehberlik, bilgi verme, grup rehberliği etkinlikleri olduğu; ailelere verdikleri hizmetlerin sırasıyla konsültasyon, seminer ve bilgilendirme olduğu; öğretmenlere verdiği hizmetlerin ise sırasıyla seminer, bireysel görüşme, bilgi verme ve konsültasyon hizmetleri olduğu görülmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının hizmetlerini gerçekleştirme konusunda yaşadıkları sorunlardan bazıları ise velilerin ilgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması, öğretmenlerin ve idarecilerin yanlış tutumları ve ilgisiz-isteksiz olmaları, çalışma ve sunum yapacak mekan sıkıntısı şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, okul psikolojik danışmanlığı, nitel araştırma, mesleki sorunlar

Sorumlu Yazar : Doç. Dr. Özlem Tagay, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye, ozlemtagay@gmail.com, ORCID ID:0000-0002-9821-5960

Doç.Dr. Fırdevs Savi Çakar, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye, firdevssavi@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-8536-3625

Giriş

Ülkemizde rehberlik ve psikolojik danışma programı mezunlarının büyük çoğunluğu Milli Eğitim'e bağlı okullarda ve kurumlarda istihdam edilmektedir. Dolayısıyla okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi konusunda okul psikolojik danışmanlarının önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bununla beraber okul psikolojik danışmanlarının çalıştıkları eğitim kurumlarında pek çok sorunla başa çıkması da beklenmektedir.

Okullarda öğrenciler kişisel, eğitsel ve mesleki alanlarda yardıma ihtiyaç duymaktadırlar. Okullarda yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri öğrencilerin her yönüyle tam olarak gelişmesini ve öğrencilerin kendini gerçekleştirmesini amaçlamaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışma her yaştaki bireylere kendilerini tanımaları, kabul etmeleri ve geliştirmeleri sürecinde gerekli yeterlilikleri ve yaşam donanımlarını kazanmaları için profesyonel kişilerce yapılan psikolojik destek hizmetleridir (Yeşilyaprak, 2013). Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri; doğrudan doğruya öğrenciye yönelik olduğu gibi dolaylı olarak da hizmetlerin etkililiğini artırmaya yönelik öğrenci ile ilgili kişi ve kurumlarla yürütülen kapsamı oldukça geniş hizmetler bütünüdür (Çam, 2003). Bu hizmetler ise psikolojik danışma, oryantasyon, öğrenciyi tanıma, bilgi toplama ve yayma, yönlendirme ve yerleştirme ve izleme olarak doğrudan hizmetler ayrıca kapsamlı gelişimsel rehberlik programının hazırlanması, konsültasyon, aile ve çevre ile ilişkiler ve araştırma değerlendirme olarak dolaylı hizmetler şeklinde sınıflandırılmaktadır (Yeşilyaprak, 2013).

Türkiye'de rehberlik hizmetlerinin ortalama 60-65 yıllık bir geçmişe sahip olmasına rağmen rehberlik anlayışı ve rehberlik hizmetlerinin yürütülmesi konusunda da birçok sorun yaşandığı bilinmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının yaşadıkları sorunların belirlenmesine ilişkin ilk çalışmalardan birisi Kepçeoğlu (1976) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre okul psikolojik danışmanlarının yaşadıkları sorunlardan bazıları okullarda psikolojik danışma çalışmaları için uygun ortamların olmaması, okul programında rehberlik çalışmaları için yeterli sürenin ayrılması, rehber öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının yeteri kadar bilinmemesi, okul idaresi ve öğretmenlerin gereken işbirliğine yatkın olmamaları ve rehberlik anlayışının yetersizliği şeklinde sıralanmaktadır. Pişkin'e (2006) göre Türkiye'de okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin bazı gelişmeler yaşansa da bu süreçte hala pek çok sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sıkıntılardan bazıları okullarda rehber öğretmen kadrosunda görev alanların önemli bir kısmının yetersiz eğitime sahip olması, gerekli fiziki koşulların sağlanmaması, standardize edilmiş ölçme araçlarının olmaması şeklinde sıralanmaktadır. Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012) tarafından alanda çalışan psikolojik danışmanların yaşadıkları sorunların belirlenmesine yönelik çalışmalarında en çok ifade edilen sorunun yönetici ve öğretmenlerin PDR hizmetlerine yönelik önyargılı tutumu, bilgi eksikliği ve işbirliği yapmamaları olduğu belirlenmiştir. Bu sorunu sırasıyla görev tanımının net

olmaması, unvan sorunu, öğrenci sayısının fazlalığı, gerçekçi olmayan beklentiler ve ilgisiz, işbirliği yapmayan veliler izlemektedir. Ayrıca Erdur-Baker ve Çetinkaya (2007) okul psikolojik danışmanlarının mesleki sorunlarını belirlediği çalışmalarında okul psikolojik danışmanları en sık karşılaştıkları sorunların fiziksel imkansızlıklar, okulda çalışanların rehberliğe ilişkin önyargıları, zaman problemi yaşamaları, alan-dışı atamalar olarak belirlemişlerdir.

Okullarda özellikle ortak rehberlik anlayışının olmaması rehberlik hizmetlerinin başarısını olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının beklentileri ve yaşadığı sorunlara ilişkin araştırmaların yapılması ve çözüm önerileri geliştirilmesi; yönetici, öğretmen ve velilerde farkındalığın artırılması; bazı yasal düzenlemelerle Okul PDR hizmetlerinin geliştirilmesine katkı sağlanması önemli bir ihtiyaç olarak görülmektedir. Bu araştırma sonuçları okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin gözden geçirilmesine katkıda bulunacaktır. Ayrıca çalışma sonuçlarının psikolojik danışma ve rehberlik alanında çalışanlara, alandaki araştırmacılara katkı sağlaması beklenmektedir. Bu çalışmada okul psikolojik danışmanlarının okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Bu araştırma betimsel nitelikli bir araştırmadır ve nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Bu amaçla farklı okullarda ve rehberlik araştırma merkezlerinde çalışan okul psikolojik danışmanlarından bilgi toplanmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu farklı illerde ve farklı kurumlarda çalışan 30 kadın, 18 erkek olmak üzere toplam 48 okul psikolojik danışmanından oluşmaktadır. Katılımcıların meslekte çalışma yılı 1 ile 20 arasında değişmektedir. Katılımcıların hepsi psikolojik Danışma ve rehberlik alanından mezundur. Görev yaptıkları kurum açısından bakıldığında araştırma grubunda yer alan psikolojik danışmanların 17'si ortaokulda, 11'i ilkokulda, 11'i, lisede ve 7'si Rehberlik Araştırma Merkezlerinde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilmiştir. Görüşme formunun ilk bölümü katılımcıların cinsiyet, hizmet yılı, mezun olunan lisans programı ve çalışılan kurum bilgilerini saptamaya yönelik kapalı uçlu dört sorudan oluşmaktadır. İkinci bölümde ise; psikolojik danışmanların çalıştıkları kurumda öğrencilere, velilere, öğretmen ve idarecilere yönelik en çok verdikleri hizmet, çalıştıkları kurumda en çok kimlerle işbirliği yaptıkları ve işbirliği konusunda sorun yaşadıkları kişiler, psikolojik

danışma ve rehberlik hizmetlerini gerçekleştirme sürecinde yaşadıkları sorunlar ve önyargılar, başarıya ulaşmada etkili olan bilgi ve becerileri, ihtiyaç duydukları bilgi ve beceriler sorulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması aşamasında katılımcılara araştırmanın amacı belirtilerek katılımcıların kimliklerinin gizli kalacağı ifade edilmiştir. Katılımcıların gönüllü olması esas alınmıştır. Katılımcıların yazdıkları görüşler içerik analizi tekniği ile incelenmiştir. Öncelikle ifadeler her iki araştırmacı tarafından ayrı olarak okunmuş kodlama yapılmıştır. Belirlenen kodlar ve kategoriler belirlenmiş ve karşılaştırılmıştır. Araştırmacıların üzerinde hem fikir oldukları ve görüş ayrılığına düştükleri kodlar ve temalar tespit edilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Katılımcıların verdikleri yanıtlar hangi kodla örtüşüyorsa o kodun frekansı "bir" kabul edilmiş ve bu işlem bütün yanıtlar için tekrarlanmıştır. Veriler; verilerin kodlanması, kategorilerin belirlenmesi, kodların ve kategorilerin düzenlenmesi, bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamada analiz edilmiştir. Kodlayıcılar arasındaki güvenilirlik, $Güvenirlik = \frac{Uzlaşma\ Sayısı}{Uzlaşma + Uzlaşmama\ sayısı}$ formülünden yararlanılarak (Tavşancıl ve Aslan 2001) hesaplanmış ve .89 bulunmuştur.

Bulgular

Okul psikolojik danışmanlarının görüşlerine dayalı olarak belirlenen tema ve kodlar tablo halinde sunulmuştur.

Soru 1- Çalıştığınız kurumda öğrencilere, ailelere, öğretmenlere-idarecilere-çalışanlara yönelik rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden en çok hangi hizmetleri veriyorsunuz, sırayla yazınız. Yapılan içerik analizinde ortaya çıkan kodlar ve temalar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Okul psikolojik danışmanlarının gerçekleştirdikleri rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin tema ve kodlar

TEMALAR	KODLAR
Öğrencilerle Gerçekleştirilen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> -Mesleki rehberlik (21) -Eğitsel Rehberlik (19) -Grup rehberliği (19) -Bireysel görüşme-bireysel rehberlik (18) -Kişisel rehberlik (12) -Bireysel psikolojik danışma (11) -Kariyer psikolojik danışmanlığı (4) -Bireyi tanıma hizmeti (4) -Bilgilendirme seminerleri (4) -Özel eğitim hizmeti (3) -Oryantasyon (3) -Yöneltme-yerleştirme hizmeti (2) -BEP Hazırlama (2) -Eğitsel değerlendirme ve tanılama
Velilerle Gerçekleştirilen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> -Görüşme (23) -Eğitici Seminerler(17) -Bilgilendirme seminerleri (16) -Aile eğitimleri (10) -Kişisel ve eğitsel rehberlik (8) -Müşavirlik (6) -Mesleki rehberlik (5) -Aile danışmanlığı (2) -Ev ziyaretleri (3)
Öğretmen-İdareci-Çalışanlarla Gerçekleştirilen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri	<ul style="list-style-type: none"> -Müşavirlik (22) -Bilgilendirme seminerleri (19) -Bireysel görüşme (8) -Bilgi verme (7) -Yok (6) -Kişisel ve eğitsel rehberlik (4) -BEP konusunda bilgilendirme (3) -Öğrenciler için gerçekleştirilen toplantılar

Tablo 1. incelendiğinde okul psikolojik danışmanlarının öğrencilerle gerçekleştirdikleri rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinden beşi sırasıyla; mesleki rehberlik, eğitsel rehberlik, grup rehberliği, bireysel görüşme-bireysel rehberlik, kişisel rehberlik şeklindedir. Veliler için gerçekleştirdikleri en sık hizmetlerden beşi ise sırasıyla; görüşme, seminerler, bilgilendirme seminerleri, aile eğitimleri ve kişisel-eğitsel rehberliktir. Öğretmen-idareci-çalışanlarla gerçekleştirdikleri hizmetler ise sırasıyla; müşavirlik, bilgilendirme seminerleri, bireysel görüşme, bilgi verme ve bir hizmet sunulmuyor şeklinde ifade edilmiştir.

Soru 2- Çalıştığınız kurumda en çok kimlerle işbirliği içerisindeyiz ve çalıştığınız kurumda işbirliği konusunda en çok kimlerle sorun yaşıyorsunuz? Yapılan içerik analizinde ortaya çıkan kodlar ve temalar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 2. Çalıştığınız kurumda en çok kimlerle işbirliği içerisindeyiz ve çalıştığınız kurumda işbirliği konusunda en çok kimlerle sorun yaşıyorsunuz?

TEMALAR		KODLAR
Okul danışmanlarının olduğu kişiler	psikolojik işbirliği içerisinde	- Okul müdürü (28) - Müdür Yardımcıları (28) - İstekli Öğretmenler (26) - Veliler (10) - Sınıf rehber öğretmenleri (8) - Öğrenciler (5) - Sınıf öğretmenleri (4) - Diğer rehber öğretmenler (5) - Okul Çalışanları (2) - Milli Eğitim Müdürlükleri - Rehabilitasyon Merkezleri - Bölüm başkanı
Okul danışmanlarının sorun yaşadığı kişiler	psikolojik işbirliği konusunda	-İlgisiz ve İsteksiz Veliler (14) -Bazı öğretmenler (11) -Yok (8) -Bazı branş öğretmenleri (7) -İdareciler-Yöneticiler (7) -Sınıf öğretmenleri (4) -Müdür -Özel Eğitim Öğretmenleri -Okuldaki hizmetliler -İsteksiz öğrenciler

Tablo 2’ye göre okul psikolojik danışmanlarının okuldaki çalışmalarında en çok işbirliği içerisinde olduğu kişiler sırasıyla okul müdür, müdür yardımcısı, istekli öğretmenler, veliler, sınıf rehber öğretmenleri, öğrenciler, sınıf öğretmenleri, diğer rehber öğretmenler, okul çalışanları, milli eğitim müdürlükleri, rehabilitasyon merkezleri, bölüm başkanları şeklinde ifade edilmiştir. Okul psikolojik danışmanlarının okulda işbirliği konusunda sıkıntı yaşadığı kişiler ise sırasıyla ilgisiz ve isteksiz veliler, bazı öğretmenler, yok, bazı branş öğretmenleri, idareciler-yöneticiler, sınıf öğretmenleri, müdür, özel eğitim öğretmenleri, okuldaki hizmetliler ve isteksiz öğrenciler şeklindedir.

Soru 3- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini gerçekleştirme konusunda en çok hangi konularda sorun yaşıyorsunuz? Yapılan içerik analizinde ortaya çıkan kodlar ve temalar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 3. Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini gerçekleştirme konusunda en çok hangi konularda sorun yaşıyorsunuz?

TEMALAR		KODLAR
Hizmetleri	Gerçekleştirme	
Sürecinde Yaşanan Sorunlar		<ul style="list-style-type: none"> -Velilerin İlgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması (12) -Sorun yaşamıyorum (9) - Öğretmenlerin ve idarecilerin yanlış tutumları ve ilgisiz-isteksiz olmaları (6) - Çalışma ve sunum yapacak mekan sıkıntısı (7) - Psikolojik danışma yapabilecek mekan yetersizliği (7) - Sosyal destek alamama-İşbirliği problemi (6) - Rehberlik saatinin kaldırılması (5) - İlgisizlik (4) - Öğrenci sayısının fazla olması (3) - Yetersiz büro malzemesi (3) -Öğrencilerin ilgisiz ve isteksiz olması (3) - Ailelerin normal dışı beklentileri (2) -İdare ve öğretmenlerin abartılı beklentileri (2) - Hizmet-içi eğitimlerin yetersiz olması (2) -Rehberlik konusunda idarecilerin ve eğitimcilerin bilgisizliği(2) -Sınırların-standartların ve ilkelerin net olmaması (2) - Rehberlik servisine yönlendirmede yapılan hatalar (1) - Prosedürlerin gereğinden çok olması - RAM desteğinin yetersiz olması

Tablo 3 incelendiğinde okul psikolojik danışmanlarının okullardaki hizmetleri gerçekleştirme sürecinde yaşadığı sorunlar sırasıyla şu şekildedir: velilerin İlgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması, sorun yaşamıyorum, Öğretmenlerin ve idarecilerin yanlış Tablo 3 incelendiğinde okul psikolojik danışmanlarının okullardaki hizmetleri gerçekleştirme sürecinde yaşadığı sorunlar sırasıyla şu şekildedir: velilerin İlgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması, sorun yaşamıyorum, öğretmenlerin tutumları ve ilgisiz-isteksiz olmaları, çalışma ve sunum yapacak mekan sıkıntısı, psikolojik danışma yapabilecek mekan yetersizliği, Sosyal destek alamama-İşbirliği problemi, Rehberlik saatinin kaldırılması, ilgisizlik, Öğrenci sayısının fazla olması, Yetersiz büro malzemesi Öğrencilerin ilgisiz ve isteksiz olması, ailelerin normal dışı beklentileri, idare ve öğretmenlerin abartılı beklentileri RAM desteğinin yetersiz olması Hizmet-içi eğitimlerin yetersiz olması Rehberlik konusunda idarecilerin ve eğitimcilerin bilgisizliği, Sınırların-standartların ve ilkelerin net olmaması, rehberlik servisine yönlendirmede yapılan hatalar, Prosedürlerin gereğinden çok olması. Verilen bu yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

Psk. Dan. 15 (K, 3 yıl) “Özellikle velilerim çok ilgisizler ve onları okula getirme konusunda oldukça sorun yaşıyorum. Velilerin çoğu fabrikalarda çalışıyor ve çalışma saatleri çok uzun. Öğrenci başıboş kaldığı için de yanlış arkadaş grupları ediniyor ve hayata karşı çok ilgisiz, madde kullanımları var. Bu konularda velilere ulaşmakta sorun yaşıyorum.”

Psk. Dan. 25 (K, 15 yıl) “Rehber öğretmen başına düşen öğrenci sayısı fazla olduğundan çözüm odaklı çalışmalar yapıyoruz. İzleme de zorluk yaşıyoruz. Rehberlik ders saatinin olmayışı çalışmalarını olumsuz etkiliyor”

Soru 4- Çalıştığınız kurumda yaptığınız çalışmalara ilişkin önyargılarla karşılaşıyor musunuz? Cevabınız evet ise ne tür önyargılarla karşılaşıyorsunuz? Yapılan içerik analizinde ortaya çıkan kodlar ve temalar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 4. Çalıştığınız kurumda yaptığınız çalışmalara ilişkin önyargılarla karşılaşıyor musunuz? Cevabınız evet ise ne tür önyargılarla karşılaşıyorsunuz?

TEMALAR	KODLAR
Okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine yönelik önyargılar	-Öğrencilerin hizmetlere güvensizliği-ümitsizlik(3) -Rehberlik hizmetlerinin gereksiz olduğu inancı (8) -Rehberlik servisinden aşırı beklentiler (sihirli değnek) (3) -Rehberlik hizmetlerinin işe yaramaz olduğu -RAM’da hiçbir şey yapılmıyor düşüncesi (2) -Ailelerin özel eğitimle ilgili yanlış bilgileri ve kabullenmemeleri (2) -Yok (15) -Rehber öğretmen bir iş yapmıyor odasında oturuyor düşüncesi (7) -Rehber öğretmen derse girmediği için bir şey yapmıyor düşüncesi (5) -Rehberlik hizmetlerinin ne olduğunun bilinmemesi ve herkesin yapabileceği düşüncesi (4) -RAM’da özel eğitimin daha önemli olduğu düşüncesi

Tablo 4’e göre Okul psikolojik danışmanlarının okullarında karşılaştıkları önyargılar sırasıyla şu şekildedir: Öğrencilerin hizmetlere güvensizliği-ümitsizlik, rehberlik hizmetlerinin gereksiz olduğu inancı, Rehberlik servisinden aşırı beklentiler (sihirli değnek), rehberlik hizmetlerinin işe yaramaz olduğu, RAM’da hiçbir şey yapılmıyor düşüncesi, Ailelerin özel eğitimle ilgili yanlış bilgileri ve kabullenmemeleri, yok, rehber öğretmen bir iş yapmıyor odasında oturuyor düşüncesi, rehber öğretmen derse girmediği için bir şey yapmıyor düşüncesi, rehberlik hizmetlerinin ne olduğunun bilinmemesi ve herkesin yapabileceği düşüncesi, RAM’da özel eğitimin daha önemli olduğu düşüncesi şeklinde ifade edilmiştir.

Verilen bu yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

Psk. Dan. 3 (K, 3 yıl) *“Göreve ilk başladığım zamanlar rehber öğretmenlere karşı olan genel ön yargı - Rehber Öğretmen hiçbir iş yapmıyor- benim çalıştığım kurumda da vardı. Ancak zaman içerisinde yaptığım çalışmalar ile bu ön yargıyı kırdığıma inanıyorum. Hatta bu konuda takdir gördüğüm zamanlar oluyor. Okulda henüz kıramadığım ön yargı rehberlik servisine gönderilen öğrencinin tamamen bambaşka bir kişiliğe sahip olacağına duyulan inanç (Sihirli Değnek. Bunun dışında yaptığım çalışmalarda her hangi bir ön yargıyla karşılaşmadım.”*

Psk. Dan. 9 (E, 10 yıl) *“Özel eğitimin psikolojik bozukluklar için olduğu bakışı zaman zaman çalışmalarını olumsuz etkileyebiliyor. Bu bakış açısı nedeniyle bireylerin gerekli eğitimi alması aileler tarafından engellenebilmektedir”*

Soru 5- Çalışmalarınızın başarılı olmasında hangi becerilerinizin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz ve çalışmalarınızın daha başarılı olması için hangi bilgi ve becerilere ihtiyaç duyuyorsunuz? Yapılan içerik analizinde ortaya çıkan kodlar ve temalar Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. *Çalışmalarınızın başarılı olmasında hangi becerilerinizin daha etkili olduğunu düşünüyorsunuz? Çalışmalarınızın daha başarılı olması için hangi bilgi ve becerilere ihtiyaç duyuyorsunuz?*

TEMALAR	KODLAR
Çalışmaların başarılı olmasında etkili olan beceriler	-İletişim becerileri (25) -Psikolojik danışma becerileri-Empati (15) -Etkin dinleme becerileri (8) -Sabırlı ve yardımsever olmak (8) -Koşulsuz saygı ve kabul (6) -İçten ve saydam olmak (7) -İşbirliği (5) -Kendime güven (4) -Mesleğimi sevmem (4) -Deneyim (4) -Yeniliğe açık olmak (3) -Akademik bilgim (3) -Güvenilir olmak (2) -Kişisel farkındalık ve anlayış (2) -Mizah yeteneğim -Nesnel olmak -Gelişim psikolojisi bilgisi -Planlı ve programlı çalışmak

Çalışmaların daha başarılı olması için ihtiyaç duyulan bilgi ve beceriler

- Yok (8)
- Daha spesifik psikolojik danışma becerileri (5)
- Test ve envanter uygulaması (5)
- Yaratıcı drama (4)
- Güncel yaklaşımlar (4)
- Psikolojik danışma kuramları (4)
- Güncel bilgilerin paylaşımı (3)
- Tecrübe (3)
- Kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı (3)
- Aile danışmanlığı (2)
- Özel Eğitim (2)
- Uygulamalı eğitimler (2)
- Uygulamalı mesleki rehberlik-Konuyla ilgili güncel bilgiler (2)
- Sorunlu öğrencilere yönelik neler yapılabileceğine ilişkin daha spesifik bilgiler (2)
- Ergenlerle iletişim
- Aile eğitimleri
- Milli eğitimin işleyişi
- Hizmet içi kurslar
- Etkin dinleme eğitimi
- BEP hazırlama eğitimi
- Akran arabuluculuğu
- Rehberlikte program geliştirme
- Bilgili ve deneyimli kişilerin deneyim ve bilgilerini paylaşmaları
- Mesleki tükenmişliği önleyecek çalışmalar
- Çocuk koruma kanunu
- Mesleki bilgi ve beceriler

Okul psikolojik danışmanları çalışmalarının başarılı olmasında etkili olan faktörleri sırasıyla iletişim becerisi, psikolojik danışma becerileri-empati, etkin dinleme becerileri, sabırlı ve yardımsever olmak, koşulsuz kabul ve saygı, içten ve saydam olmak, işbirliği, kendine güven, mesleği sevmek, deneyim, yeniliğe açık olmak, akademik bilgi, güvenilir olmak, kişisel farkındalık-anlayış, mizah yeteneği, nesnel olmak, gelişim psikolojisi bilgisi, planlı programlı çalışmak şeklinde belirtmişlerdir.

Verilen bu yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

Psk. Dan. 8 (E, 1 yıl) *“Bireysel görüşmelerde daha önce üniversite de yapmış olduğumuz psikolojik danışma uygulamaları sayesinde öğrencileri daha iyi dinleyip anlayabilmem ve sorunları o anda bitirebilme konusunda ki becerim.”*

Psk. Dan. 15 (E, 3 yıl) *“İletişim becerisi Özellikle empati ve doğru iletişim kanallarını iyi kullandığımı düşünüyorum. Bu becerilerle daha etkili çalışmalar yürütebiliyorum.”*

Psk. Dan. 18 (K, 20 yıl) *“Yeni ne var? Beni motive eder. Öğrencilere kazandırılacak bir beceriyi farklı yoldan nasıl kazandırırım? Diye düşünürüm ve süreci yapılandırabilirim İletişim becerilerime güvenirim, danışanımın yaşı kaç olursa olsun kullandığım dili ayarlayabiliyorum ve güven yaratabiliyorum”.*

Okul psikolojik danışmanlarının ihtiyaç duydukları bilgi ve beceriler ise sırasıyla ihtiyacım yok, daha spesifik psikolojik danışma becerileri, test ve envanter uygulaması, yaratıcı drama, güncel yaklaşımlar, psikolojik danışma kuramları, güncel bilgilerin paylaşımı, tecrübe, kısa süreli psikolojik danışma yaklaşımı, aile danışmanlığı, özel eğitim, uygulamalı eğitimler, uygulamalı mesleki rehberlik ve güncel bilgiler, sorunlu öğrencilere yönelik neler yapılabileceğine ilişkin spesifik bilgiler, ergenlerle iletişim, aile eğitimleri, Milli Eğitimin işleyişi, hizmet içi kurslar, etkin dinleme eğitimi, BEP hazırlama eğitimi, akran arabuluculuğu, rehberlikte program geliştirme, bilgili ve deneyimli kişilerin deneyim ve bilgilerini paylaşmaları, mesleki tükenmişliği önleyecek çalışmalar, çocuk koruma kanunu, mesleki bilgi ve beceriler şeklinde ifade edilmiştir. Verilen bu yanıtlara ilişkin örnek ifadeler şu şekildedir:

Psk. Dan. 21 (E, 8 yıl) *“Kaynaştırma öğrencileri için Rehberlik Araştırma merkezleri tarafından BEP’in nasıl hazırlanacağı konusunda detaylı bilgilendirme yapılmalı, aile danışmanlığı ve akran buluculuğu konusunda farklı seminer çalışmalarına ihtiyaç duyuyorum.”*

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada okul psikolojik danışmanlarının okullardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; okul psikolojik danışmanlarının öğrencilere en sık verdiği hizmetlerin sırasıyla; bireysel görüşmeler, mesleki rehberlik, eğitsel rehberlik, bilgi verme, grup rehberliği olduğu ailelere verdikleri hizmetlerin sırasıyla konsültasyon, seminer ve bilgilendirme olduğu; öğretmenlere verdiği hizmetlerin ise sırasıyla seminer, bireysel görüşme, bilgi verme ve konsültasyon hizmetleri olduğu görülmektedir. Yüksel-Şahin (2008) tarafından yapılan çalışmada ortaöğretim öğrencilerinden PDR hizmetlerini en çok verilen hizmetten en az verilen hizmete doğru sıralamaları istenmiştir. Öğrenciler sırasıyla konsültasyon, yöneltme-yerleştirme, izleme, çevre ve veli ile ilişkiler, oryantasyon, araştırma-değerlendirme, bilgi toplama ve yayma, bireyi tanıma ve psikolojik danışma hizmeti aldıklarını ifade etmişlerdir. Camadan ve Sezgin (2012) okul müdürlerinin okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri konusundaki görüşlerini araştırmışlardır. Araştırmanın sonuçlarına göre rehber öğretmenler öğrencilere yönelik genellikle eğitsel-kişisel ve mesleki rehberlik hizmeti, öğretmenlere plan-program hazırlama konusunda işbirliği, velilere yönelik ise çeşitli konularda bilgilendirme seminerleri hizmeti verdikleri belirlenmiştir. Bu açıklamalar ve elde edilen bulgular ışığında okul psikolojik danışmanlarının hangi kademedeki olursa olsun öğrencilerin gelişim düzeyine ve

ihtiyaçlarına dönük hizmetler vermesi beklenmektedir. Genel anlamda araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre öğrencilere verilen hizmetlerin ise alan yazındaki çalışmalarla tutarlı olduğu söylenebilir.

Okul psikolojik danışmanlarının hizmetlerini gerçekleştirme de yaşadığı sorunlara bakıldığında ise bu sorunları sırasıyla velilerin ilgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması, öğretmenlerin ve idarecilerin yanlış tutumları ve ilgisiz-isteksiz olmaları, çalışma ve sunum yapacak mekan sıkıntısı, psikolojik danışma yapabilecek mekan yetersizliği, sosyal destek alamama-işbirliği problemi, rehberlik saatinin kaldırılması, ilgisizlik, öğrenci sayısının fazla olması, yetersiz büro malzemesi, öğrencilerin ilgisiz ve isteksiz olması, ailelerin normal dışı beklentileri, sınırların, standartların ve ilkelerin net olmaması şeklinde sıralandığı görülmektedir. Katılımcıların önemli bir kısmı sorun yaşamıyorum ifadesini kullanmıştır. Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012) çalışmalarında okul psikolojik danışmanlarının okullardaki rehberlik hizmetlerinde yaşanan sıkıntılara ilişkin görüşlerini almıştır. Sonuçlara bakıldığında araştırma grubunda yer alan rehber öğretmenlerin yarıdan fazlası yönetici ve öğretmenlerin PDR hizmetlerine ilişkin önyargılı tutumu, bilgi eksikliği ve işbirliği yapmamalarını en önemli engel olarak dile getirmişlerdir. Bu engeli görev tanımının net olmaması, unvan sorunu, öğrenci sayısının fazla olması, gerçekçi olmayan beklentiler ve ilgisiz-işbirliği yapmayan veliler gibi engeller izlemektedir.

Karataş ve Şahin-Baltacı (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmada okul rehberlik hizmetlerini engelleyen faktörler olarak okul rehber öğretmenleri PDR hizmetlerine yönelik yanlış inanışları, öğrencinin ve velinin ilgisizliğini, rehber öğretmen sayısının yetersizliğini engel olarak ifade etmişlerdir. Nazlı (2007) tarafından yapılan bir çalışmada ise okul müdürlerinin okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin amacını bilmediklerini ortaya çıkarmıştır. Bunun yanı sıra Yüksek-Şahin (2002) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ise okul müdürlerinin okul psikolojik danışmanlarından beklentilerinin gerçekçi olmadığını, çok yüksek beklentiler içinde olduklarını göstermektedir. Poyraz (2007) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ise 500'den az öğrencisi olan okullarda ki öğrencilerin okul psikolojik danışma servisini daha iyi tanıdıkları belirlenmiştir. Erdur-Baker ve Çetinkaya (2007) okul psikolojik danışmanlarının mesleki sorunlarını belirlediği çalışmalarında okul psikolojik danışmanları en sık karşılaştıkları sorunlar olarak fiziksel imkansızlıkları, okulda çalışanların rehberliğe ilişkin önyargılarını ve işbirliği kurmamalarını, zaman problemi yaşamalarını, alan-dışı atamaları ve rollerin-sorumlulukların net olmamasını belirtmişlerdir. Altun ve Camadan (2013) çalışmalarında okullarda rehber öğretmenlerden görev ve sorumluluklarının dışında, yapabileceklerinin üzerinde ve yeterlik alanlarının dışında çalışmalar yapmalarının beklendiği ifade edilmiştir. Bütün bu araştırma sonuçları incelendiğinde okullarda çalışan bütün personelin ortak bir rehberlik anlayışına sahip olmaması okul psikolojik danışmanları

tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan rehberlik hizmetlerinin başarısını olumsuz şekilde etkilemektedir.

Okullarda ki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ve okul psikolojik danışmanları konusundaki önyargılar sırasıyla şu şekilde ifade edilmiştir: Öğrencilerin hizmetlere güvensizliği-ümitsizlik, rehberlik hizmetlerinin gereksiz olduğu inancı, rehberlik servisinden aşırı beklentiler, rehberlik hizmetlerinin işe yaramaz olduğu, RAM'da hiçbir şey yapılmadığı düşüncesi, ailelerin özel eğitimle ilgili yanlış inançları ve kabullenmemeleri, rehber öğretmen bir iş yapmıyor önyargısı, rehber hizmetlerinin ne olduğunun bilinmemesi ve herkesin yapabileceği düşüncesi, RAM'da özel eğitimin daha önemli olduğu düşüncesi şeklindedir. Okul psikolojik danışmanlarının meslekleri konusunda karşılaştıkları bu önyargıların araştırmanın bir önceki bulgusuyla paralellik göstermektedir.

Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin ifade edilen yukarıdaki önyargılar psikolojik danışmanların çalışmalarını güçleştirmektedir. Okul psikolojik danışmanları görevlerini başarı ile yapmalarında etkili olan en önemli becerilerini ise iletişim becerileri, empatik beceriler, sabırlı olmaları, kişisel farkındalık ve mesleği sevmeleri şeklinde ifade etmişlerdir. Okul psikolojik danışmanlarının ifadelerine göre ihtiyaç duydukları bilgi ve beceriler arasında güncel gelişmeler ve bilgiler, mesleki rehberlik alanında güncel gelişmeler, aile danışmanlığı, deneyim, BEP hazırlama ve özel eğitim bilgisi yer almaktadır. Yerin Güneri, Büyükgöze-Kavas ve Koydemir (2007) çalışmalarında psikolojik danışmanların mesleki tercihlerini bilinçli olarak yapmadıkları, kuram ağırlıklı olan, ders sayısı ve çeşitliliği açısından zengin olmayan ve alandaki uygulamalarla paralellik içermeyen üniversite eğitiminin mezunları iş yaşamına hazırlamadığı bu nedenle mesleğin ilk yıllarında psikolojik danışmanların zorluk yaşadığı belirlenmiştir. Tuzgöl-Dost ve Keklik (2012) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada ise psikolojik danışmanlar lisans eğitiminin yetersiz bulunan yanları olarak stajı, süpervizyon ve uygulamayı, özel eğitimi, psikolojik danışman eğitimini, uygulamada karşılaşılabilecek sorun ve çözümleri, psikolojik testleri, MEB sistemini, resmi işlemler ve yazışmaları ve psikolojik danışma kuramlarını belirtmişlerdir.

Genel anlamda bu çalışmanın sonuçları dikkate alındığında alanda çalışan okul psikolojik danışmanlarının öğrencilere en sık verdiği hizmetlerin sırasıyla; bireysel görüşme, mesleki rehberlik, eğitsel rehberlik, bilgi verme, grup rehberliği olduğu; ailelere verdikleri hizmetlerin; konsültasyon, seminer ve bilgilendirme olduğu; öğretmenlere verdiği hizmetlerin ise seminer, bireysel görüşme, bilgi verme ve konsültasyon hizmetleri olduğu görülmektedir. Okul psikolojik danışmanlarının hizmetlerini gerçekleştirme konusunda yaşadıkları sorunlar incelendiğinde ise velilerin ilgisizliği, bilinçsizliği ve toplantılara katılmaması, öğretmenlerin ve idarecilerin yanlış tutumları ve ilgisiz-isteksiz olmaları, çalışma ve sunum yapacak mekan sıkıntısı şeklindedir. Ayrıca okul psikolojik danışmanlarının uygulamada birçok önyargıyla karşılaştıkları belirlenmiştir. Bütün bu sonuçların

yanı sıra, psikolojik danışmanların karşılaştıkları olumsuz durumlarda işlerini kolaylaştıran bilgi ve beceriye ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, psikolojik danışmanlık eğitimi sürecinde psikolojik danışmanların uygulamaya dönük daha fazla çalışmalara ihtiyaç duydukları; okul psikolojik danışmanlarının yeterliliklerinin artırılması ve psikolojik danışmanlık eğitiminde uzmanlaşmaya yönelme gibi çalışmaların etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca PDR uygulamaları için zaman ayrılması; okul yöneticileri, öğretmen ve velilerin farkındalığını artırılmasına dönük çalışmalar yapılması gibi eğitim sisteminde PDR hizmetlerinin yeniden yapılandırılması ve yeni yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Günümüzde PDR hizmetlerinin önemi ve gerekliliği tartışılmaz bir gerçek olarak artık kabul edilmektedir. Hızla değişen sosyal, ekonomik ve teknolojik faktörler çocuk ve ergenlerin yansıra yetişkinlerin de profesyonel psikolojik desteğe olan ihtiyacını artırmaktadır. Bu doğrultuda PDR hizmetlerinin başta okullarda daha ulaşılabilir ve etkili şekilde sunulması, daha fazla uzmana duyulan ihtiyacın karşılanması gerekmektedir. Okullardaki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin başarılı olması ilgililerin işbirliği ile mümkündür. Okullarda çalışan yöneticilerin ve öğretmenlerin, ayrıca öğrencilerin gelişiminde önemli bir role sahip olan velilerin rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri konusunda bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Ayrıca üniversitelerin psikolojik danışman yetiştirme sürecinde özellikle okullarda çalışacak olan psikolojik danışman adaylarına çalışma sürecinde karşılaşılabilecekleri sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma konusunda bilgiler verilmesi önerilebilir. Bu çalışmanın en önemli sınırlılıklarından birisi okullarda yaşanan sorunların okul türlerine göre değil genel olarak incelenmiş olmasıdır. İlerde yapılacak çalışmalarda okullarda çalışan okul psikolojik danışmanların yaşadıkları sorunların okul türlerine göre incelenmesi araştırmacılara önerilebilir.

Kaynaklar

- Altun, T. ve Camadan, F. (2013). Rehber öğretmenlerin rehber öğretmen (psikolojik danışman) kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (3), 883-918.
- Camadan, F. ve Sezgin, F. (2012). İlköğretim okulu müdürlerinin okul rehberlik hizmetlerine ilişkin görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (38), 199-211.
- Çam, S. (2003). *Okullarda rehberlik hizmet alanları ve birimleri*. İçinde Can, G. (Ed). *Psikolojik danışma ve rehberlik* (ss.27-464), 4. Baskı, Ankara: Pegem A Yayınları.

- Erdur-Baker, Ö. ve Çetinkaya, E. (2007). *Etik: davranışta kırılma noktası*. İçinde Özyürek, R., F. Korkut-Owen ve D. Owen (Ed.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler*, (ss. 163-182), Cilt 1. Ankara: Nobel Yayın.
- Karataş, Z. ve Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmeninin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 427-460
- Kepçeoğlu, M. (1976). "Okul Danışmanlarının Mesleki Problemleri", *H.Ü. Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 8 (1-2).
- Kuzgun, Y. (1997). *Rehberlik ve psikolojik danışma*, Ankara: ÖSYM Yayını.
- Nazlı, S. (2007). Okul Yöneticilerinin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerini Algılamaları. *Eğitim Araştırmaları Dergisi (Eurasian Journal of Educational Research)*, 26, ss. 155-166.
- Pişkin, M. (2006). *Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin dünü, bugünü ve yarını*. İçinde Hesapçioğlu, M. ve Durmuş, A. (Ed.), *Türkiye’de eğitim bilimleri: bir bilanço denemesi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Poyraz, C. (2007). *Orta dereceli okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Tavşancıl, Ezel-Aslan, A. Esra (2001), Sözel, yazılı ve diğer materyaller için içerik analizi ve uygulama örnekleri, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Tuzgöl-Dost, M. & Keklik, İ. (2012). Alanda çalışanların gözünden psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorunları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 389-407.
- Yerin Güneri, O., Büyükgöze Kavas, A. ve Koydemir, S. (2007). *Okul psikolojik danışmanlarının profesyonel gelişimi: Acemilikten olgunlaşmaya giden zorlu yol*. İçinde R. Özyürek, F. Korkut Owen ve D. W. Owen (Ed.), *Gelişen psikolojik danışma ve rehberlik, meslekleşme sürecinde ilerlemeler*, (ss.139-160), Cilt 1. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yeşilyaprak, B. (2009). The development of the field of psychological counseling and guidance in Turkey: Recent advances and future prospects. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 42 (1), 193-213.
- Yeşilyaprak, B. (2013). *21. Yüzyılda eğitimde rehberlik hizmetleri*. 22. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yüksel-Şahin, F. (2008). Ortaöğretimdeki öğrenci görüşlerine göre psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi [Bağlantıda]*. 5:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Opinions of School Counselors on Psychological Counseling and Guidance Services Carried out in Schools

In Turkey, the vast majority of graduates of guidance and psychological counseling program are employed in schools and institutions affiliated to the Ministry of Education. Psychological counselors have important roles and responsibilities in carrying out counseling and guidance services in schools. However, school psychological counselors are expected to deal with many problems in educational institutions they work in.

The field of psychological counseling and guidance covers services that value individual and support the development of individual on every aspect. For a healthier society, it is inevitable to support the development of PCG field (Yeşilyaprak, 2009). It is considered as an important necessity to conduct studies towards expectations and problems of school psychological counselors and development of solution suggestions; to increase awareness among administrators, teachers and parents; to contribute to the development of School PCG services with certain legal regulations. These research results will contribute to reviewing of guidance and psychological counseling services in schools. Besides, results of these researches are expected to contribute to the researchers and employees working in the field of psychological counseling and guidance. The aim of this study is to determine opinions of psychological counselors on guidance and psychological counseling services in schools.

Method

This study is a qualitative research and a phenomenology study. Research data was collected from a total of 48 participants including 30 females and 18 males working as school guidance counselors in primary, secondary, high schools and guidance research centers.

Research data were obtained via semi-structured interview form developed by researchers and consisting of two sections. The first section of the interview form consists of four closed-ended questions aiming at detecting information about participants' gender, years of service, undergraduate program and the institution they work in. In the second part; psychological counselors were asked about services they provided most to students, parents, teachers and administrators in the institution they work; who they collaborated most in their institution and who they had problems; problems and prejudices faced during the process of psychological counseling and guidance; knowledge and skills effective in achieving success, and information and skills they needed.

During the phase of data collection, aim of the research was explained to participants, and it was explained that their identities would remain secret. The participants were expected to be

voluntary. Participants' written opinions were reviewed using the content analysis method. Primarily, expressions were read by both researchers and separately coded. Codes and categories were determined and compared. Codes and themes upon which the researches agreed and disagreed were determined (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Frequency of the code on which code corresponded to participants' answers was accepted as "one", and this process was repeated for all answers. Data were analyzed in four stages including coding of data, arrangement of codes and categories, interpretation of the findings.

Findings (Results)

According to the results obtained, it is seen that services most frequently provided to students by school counselors are individual interviews, career guidance, educational guidance, informing and group guidance respectively; and services provided to families are consultation, seminars and informing respectively; services provided to teachers are seminars, individual interviews, informing and consultation respectively. Some of the problems experienced by school psychological counselors in terms of carrying out their services are mainly indifference of parents, their insensibleness and absence in meetings, teachers and managers' wrong attitudes and their indifference-unwillingness, lack of places for working and presentation.

Conclusion and Discussion

It has been observed that services most frequently provided to students by school psychological counselors are individual interviews, career guidance, educational guidance, informing and group guidance respectively; and services provided to families are consultation, seminars and informing respectively; services provided to teachers are seminars, individual interviews, informing and consultation respectively. In a study conducted by Yüksek-Şahin (2008), students of secondary education were asked to list PCG services offered to them from most to least. Students expressed these services offered to them respectively such as consultation, directing-placement, monitoring, relations with environment and parents, orientation, research-evaluation, data collection and distribution, recognition of individuals and psychological guidance.

Considering problems experienced by school psychological counselors in implementation of their services, these problems are listed respectively such as parents' indifference, insensibleness and absence in meetings, teachers' and administrators' wrong attitudes and their being indifferent-reluctant, the shortage of working and presentation space, lack of space of psychological counseling, lack of social support-collaboration problem, removal of guidance hour, apathy, higher number of students, lack of office supplies, students' indifference and unwillingness, nonstandard expectations of families, lack of clarity in limits-standards and principles. A majority of participants used the

statement of having no problems. Tuzgöl-Dost and Keklik (2012) in their study took opinions of school psychological counselors on problems experienced in guidance services in schools. Considering results, more than half of counseling teachers included in the study group expressed as an important barrier including prejudiced attitude of administrators and teachers towards PGC services, lack of knowledge and non-cooperation.

Today, importance and necessity of PGC systems are now recognized as an indisputable fact. Rapidly changing social, economic and technological factors increase the need for support among not only children and adolescents but also adults. In this respect, it is necessary to provide more effective and accessible presentation of PGC systems especially in schools and meet the need for more specialists. Success of psychological counseling and guidance services in schools is possible with cooperation among parties. It is necessary to inform about guidance and psychological counseling services for administrators and teachers working in school, also parents with their important role in the development of students. In addition, during the process of training psychological counselors in universities, it is important to inform especially psychological counselor candidates who will work in schools in the future regarding problems that may be faced and regarding coping with these problems, and to prepare these candidates to the professional life.